

smernice prihodnjim razvojnim in načrtovalskim usmeritvam. Zaradi nesporne kakovosti v monografiji predstavljenih ugotovitev lahko le upamo, da bo delo doživelo ustrezen odziv med širšo strokovno javnostjo ter da bodo ugotovitve s pridom uporabljene pri novih razvojnih in načrtovalskih prizadevanjih.

Janez Nared

**Blaž Komac, Karel Natek, Matija Zorn:
Geografski vidiki poplav v Sloveniji
Geografija Slovenije 20**

Ljubljana 2008: Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Založba ZRC, 180 strani, 126 fotografij, risb in zemljevidov, 16 preglednic, ISBN 978-961-254-091-3

Na Geografskem inštitutu Antona Melika Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti je bil že leta 1992 ustanovljen Oddelek za naravne nesreče, s katerim so želeli dodatno poglobiti raziskave na področju naravnih nesreč, ki so imele do ustanovitve oddelka že skoraj polstoletno tradicijo.

Raziskovalci Oddelka za naravne nesreče Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU tudi v tem letu niso mirovali. Poleg organizacije in izvedbe odmevnega znanstvenega posveta Naravne nesreče v Sloveniji so izsledke raziskav redno objavljali v domači in tuji literaturi. V sodelovanju z Oddelkom za geografijo Filozofske fakultete je nastalo tudi delo Geografski vidiki poplav v Sloveniji, dvajseta knjiga zbirke Geografija Slovenije.

Poplave so poleg potresov najhujše naravne ujme v Sloveniji ter pomenijo toliko večjo nevarnost, če nanje nismo pripravljeni. In ravno temu, ozaveščanju in opozarjanju, lahko rečemo kar preventivi, je namenjena monografija Geografski vidiki poplav v Sloveniji.

Geografske literature o naravnih nesrečah in tudi poplavah ni malo, vendar so tokrat prvič na enem mestu zbrani opisi poplav in poplavnih območij v Sloveniji.

Predstavljen je celovit geografski pogled na zapleteno problematiko poplav in poplavnih območij v kontekstu medsebojno prepletanih naravno- in družbenogeografskih procesov, ki potekajo v konkretni pokrajini. S takšnim pristopom so poplave in poplavna območja obravnavani kot pomembne sestavine pokrajine, sestavni deli izjemno kompleksnih součinkovanj in povratnih učinkov. Te bi morale nujno poznati in v vsakdanjem življenju upoštevati zlasti pri načrtovanju posegov v prostor, ki si ga poplavne vode pogosto neusmiljeno prisvajajo.

Poplave močno posegajo v družbenogeografsko sfero pokrajine, človek pa se jim prilagaja na različne načine: v preteklosti se je poplavnim območjem izogibal, danes poselitev in druge človekove dejavnosti usmerja z različnimi normativnimi akti. Pregledu stanja na tem področju (tudi s primeri iz tujine) je posvečen prvi del knjige. V drugem delu je predstavljen geografski pogled na vzroke poplav in njihove značilnosti, ki mu sledi poglavje o poplavni ogroženosti Slovenije. S pomočjo različnih virov so avtorji izdelali zemljevid poplavne ogroženosti Slovenije, ki je pomembno orodje pri sprejemanju in izvajanju preventivnih ukrepov.

V najboljšejšem poglavju so po hidrogeografskem ključu, to je po porečjih večjih rek, predstavljena vsa pomembnejša poplavna območja v Sloveniji in njihove značilnosti. Posebna pozornost je namenjena opisu posledic poplav v preteklosti, varstvu pred poplavami, razmerju med naravo in družbo, ki se odraža pri poplavah, ter v tej luči možnim ukrepom za zmanjšanje poplavne ogroženosti. Uporabljeno je bilo bogato slikovno in kartografsko gradivo z dokumentarno vrednostjo, kar daje monografiji še večjo težo. Da bo zastavljena širina proučevane problematike popolna, so avtorji dodali krajše poglavje o poplavah, ki v svetu niti niso tako zelo redke, in nastanejo zaradi porušitev naravnih ali umetnih pregrad.

Avtorji so se pri nastajanju monografije v veliki meri opirali na enega največjih slovenskih geografskih projektov »Geografija poplavnih področij na Slovenskem«, ki ga je med letoma 1972 in 1985 vodil Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU. V okviru tega projekta je nastalo več študij, ki večinoma žal niso našle poti v praktično rabo.

Kaj podobnega se monografiji Geografski vidiki poplav v Sloveniji ne sme zgoditi, saj na pregled in strokoven ter hkrati preprost in praktičen način predstavlja poplavna območja v Sloveniji. Delo lahko brez zadrege vzamejo v roke ne le strokovnjaki, ki se ukvarjajo s preučevanjem naravnih nesreč, temveč tudi predstavniki civilne družbe in lokalne samouprave. Najnovejša spoznanja študije, vključno z zemljevidom poplavne ogroženosti, bi morala najti pot v vsako občino, zlasti k odgovornim za prostorsko planiranje in posege v prostor.

Iz monografije veje svež veter s področja preučevanja poplav, ki poudarja pomen geografije pri raziskovanju naravnih nesreč. Z delom se lahko geografija ponosno postavi ob bok drugim vedam, ki se ukvarjajo s tovrstno problematiko. Zaradi širine dela in njegove sporočilnosti se tudi hidrologom, vodarjem, gradbenikom in planerjem na monografiji Geografski vidiki poplav v Sloveniji ne bo nabiral prah, saj je delo pomemben in uporaben prispevek (geografije) k usmerjanju dejavnosti v prostor.

Če bo monografija tudi v širši družbi deležna pozornosti, kakršno si zasluži, se bodo naše dejavnosti smotrnejše in predvsem previdnejše umeščale na poplavna območja, korist od tega pa bomo imeli vsi, tako država, kot posamezniki. Tudi geografija kot znanost bo pridobila na ugledu.

Bojan Erhartič

Matija Zorn, Blaž Komac:
Zemeljski plazovi v Sloveniji
Georitem 8

Ljubljana 2008: Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Založba ZRC, 159 strani,
26 preglednic, 50 slik, ISBN 978-961-254-107-1

Zemeljski plazovi spadajo med pogostejše naravne nesreče v Sloveniji. Škoda, ki jo povzročajo, je običajno velika, njihova sanacija pa je praviloma zahtevna in dolgotrajna. V zadnjih desetletjih škoda zaradi zemeljskih plazov narašča in avtorja menita, da jo v veliki meri lahko pripisemo posledicam vdiranja